

Algemeen

Voorwoord

Krachtig sturen in zwaar weer

Voor u ligt de Begroting 2025. Een vooruitblik op het komende jaar en de voornemens die worden vertaald in de meerjarenbegroting 2025-2028. Een begroting die op basis van de huidige kennis is opgesteld en daardoor een begroting die realistisch en niet sluitend is.

Al een tijd lang horen we dat er financieel zwaar weer op komst is. Inmiddels merken we dat ook. Er komen steeds grotere financiële vraagstukken op onze gemeente af.

Tegelijkertijd hebben we te maken met kortingen op het gemeentefonds, inflatiecorrectie, te krappe budgetten vanuit het Rijk voor bijvoorbeeld het sociaal domein en algemene kostenstijgingen. Waalre is een kleine, zelfstandige gemeente waar het prettig wonen, werken en verblijven is. Dat willen we blijven, nu en in de toekomst, en dat vraagt op dit moment om scherpe keuzes.

Bij de kadernota 2025 heeft u aangegeven dat een negatief saldo van de begroting 2025 een aanvaardbare optie is. We nemen daarom maatregelen om deze storm te doorstaan. We schuiven investeringen in de openbare ruimte vooruit en we zetten de vrij besteedbare reserve in. Deze keuzes moeten worden gemaakt om tegemoet te komen aan de stijgende uitgaven in met name het sociaal domein. Desondanks is de jaarschijf 2025 niet sluitend.

Met deze begroting willen we het zware weer voldoende het hoofd bieden, op termijn weer ruimte voor investeringen in onze begroting te krijgen en daarmee een zonnigere blik op de toekomst.

Uitwerking Kadernota 2025

Er is geen financiële ruimte om meer dan het meest noodzakelijke te doen. We willen onze wettelijke taken naar behoren uitvoeren. De sterk stijgende kosten moeten we opvangen in onze begroting. Daarom maken we keuzes op het gebied van de kwaliteit van onze openbare ruimte (stenen en groen), ons investeringsschema en voorzieningen op gebied van cultuur.

Naast de voorgestelde maatregelen in de Kadernota 2025 hebben we gekozen voor minder uitgaven in de verbetering van wegen, in de mobiliteitsagenda en afzien van stortingen in de bestemmingsreserves voor de wijkaanpak en het sociaal domein.

Maatregelen om inkomsten te verhogen

We houden ons aan de afspraken van het raadsprogramma en de eerdere meerjarenbegrotingen over de stapsgewijze verhoging van de OZB. We zien geen ruimte om die naast de verhogingen van de afgelopen jaren meer te verhogen dan de afgesproken 7,5%, naast de inflatie. De legestarieven groeien door naar een kostendekkend niveau. Onze aanpak om het saldo van 2025 zo realistisch mogelijk te begroten bestaat dus voornamelijk uit uitstellen en temporiseren van investeringen en reserveringen om enig evenwicht te houden. Daarvoor hebben we u bij Kadernota al diverse zaken aangedragen. Gebleken is dat we nog meer maatregelen nodig hebben om het negatieve saldo van 2025 te beperken. Uw verzoeken bij de Kadernota om posten te ontzien kunnen we daarom niet honoreren. De ijzeren reserve van 5 miljoen houden we in deze begroting op orde.

Taskforce Sociaal domein

De Taskforce Sociaal domein is in het leven geroepen om een trendbreuk op de alsmaar stijgende uitgaven op Jeugdhulp en huishoudelijke hulp te bewerkstelligen. U bent

geïnformeerd dat dit een proces van lange adem is en nog geen grote voordelen oplevert voor de jaren 2024 en 2025. De Taskforce Sociaal domein kan op de lange termijn middelen opleveren waarmee we de sterk stijgende lijn in de uitgaven om kunnen buigen naar een meer gematigde stijging of gelijkblijvende lijn. We blijven consequent hieraan werken om op termijn hier de voordelen voor onze begroting op te vinden.

Tot slot

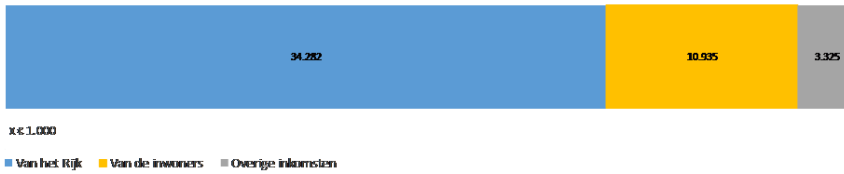
Waalre is een zelfbewuste, zelfstandige gemeente. Op dit moment staan we echter onder grote financiële druk. Dat beïnvloedt onze reservepositie danig. Wanneer het Rijk niet met oplossingen voor kleinere gemeenten komt levert dat een somber financieel toekomstbeeld op en zijn meer ingrepen nodig.

De ruimte in de keuzes die we kunnen maken na 2025 hangen af van de mogelijkheden die het Rijk ons gaat bieden. Via deze begroting kan de gemeenteraad sturen in onzekere financiële tijden en de prioriteiten aangeven voor Waalre. De raad maakt keuzes en schept daarmee kaders. Daarvan gaat iedereen iets in Waalre merken.

Deze storm moeten we als gemeenschap doorstaan. We blijven vooruitkijken met een realistische blik. Daarbij hopen we dat het perspectief verandert naar een duidelijkere financiële toekomst voor Waalre met meer evenwicht. Dat vraagt om een gezamenlijke koers met dit perspectief voor ogen.

Begroting 2025 in één overzicht

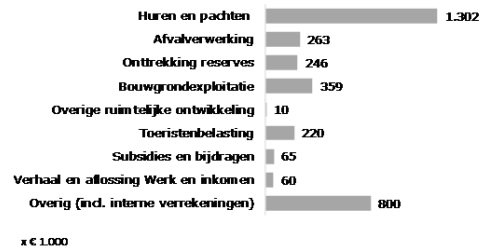
Baten: € 48.542.000

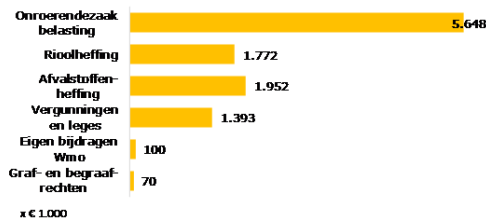
Van het Rijk

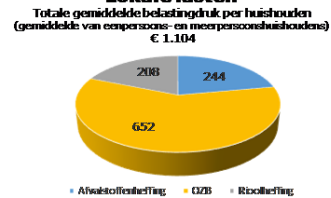
Overige inkomsten

Van de Inwoners

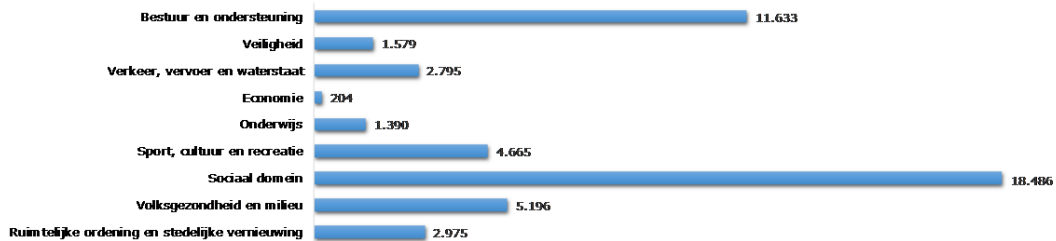

Lokale lasten

Lasten: € 48.924.000

Per programma

Tekort: -€ 382.000

Leeswijzer

De programmabegroting bestaat volgens het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) uit de beleidsbegroting en de financiële begroting. De beleidsbegroting bestaat uit het programmaplan en de paragrafen.

Programmaplan 2025

Het programmaplan bestaat uit 9 programma's. In het programmaplan wordt antwoord gegeven op de vier W-vragen:

- 'Wat willen we bereiken?'

- 'Wat gaan we daarvoor doen?'
- 'Wat mag het kosten?'
- 'Wat is de impact voor onze inwoners?'

Deze plannen zijn gebaseerd op het Raadsprogramma met het daarbij behorende uitvoeringsprogramma. De kern van deze beschrijving is dat we één op één de relatie kunnen leggen tussen "wat willen we bereiken" in de begroting 2025 en "wat hebben we bereikt" in de jaarrekening 2025.

Elk programma is onderverdeeld in één of meerdere taakvelden. Bij de nummering kan het voorkomen dat dit niet netjes doorloopt omdat wij de landelijk gehanteerde nummers gebruiken. Nummers zoals "0.63 Parkeerbelasting" en "2.3 recreatieve havens" worden door ons niet gebruikt en ontbreken daarom.

Doorberekening salariskosten en overhead

Salariskosten die direct aan een taakveld kunnen worden toegerekend zijn opgenomen in de lasten bij het betreffende taakveld. Salariskosten overhead worden volledig toegerekend aan het taakveld 0.4 overhead. Naast de salariskosten overhead worden ook de materiële kosten overhead aan taakveld 0.4 toegerekend. Een eventueel te verklaren verschil tussen aangepaste begroting 2024 (na 2e TURAP) en begroting 2025 betreft dan een verschil in uitgaven of inkomsten. Daar waar het nodig is, voor de berekening van kostendekkende tarieven (grondexploitatie, afval en riool), worden overheadkosten incidenteel nog wel toegerekend aan de betreffende taakvelden.

(Beleids)indicatoren

In deze begroting zijn de verplichte beleidsindicatoren opgenomen. Periodiek leveren landelijke bronhouders van deze indicatoren de meest recente informatie aan via waarstaatjegemeente.nl zodat gemeenten deze kunnen verwerken in de programmabegroting en jaarrekening. In deze begroting 2025 zijn de cijfers van medio 2024 gebruikt. We merken op dat een aantal indicatoren niet recent door de bronhouder zijn geactualiseerd, waardoor deze indicatoren niet gevuld zijn. Indicatoren zijn vaak pas interessant wanneer de ontwikkeling wordt beschouwd over de tijd. Daarom zijn ook de gegevens uit de begroting 2023 en 2024 (cijfers medio 2022 en medio 2023) opgenomen.

Paragrafen

De paragrafen geven conform het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten en provincies (BBV) een dwarsdoorsnede van de programmabegroting ten aanzien van een aantal bedrijfsvoeringsaspecten gerelateerd aan financiën.

- Paragraaf A. Lokale heffingen bevat geraamde inkomsten uit lokale heffingen, beleid ten aanzien van lokale heffingen, inzicht in kostendekkendheid van de tarieven voor riool- en afvalstoffenheffing, duiding van de lokale lastendruk en inzicht in het kwijtscheldingsbeleid.
- Paragraaf B. Weerstandsvermogen en Risicobeheersing geeft inzicht in de financiële risico's die Waalre loopt, de benodigde weerstandscapaciteit om deze risico's af te dekken en het beschikbare weerstandsvermogen. Conform de eis vanuit Provincie en accountant is het weerstandsvermogen beoordeeld met een norm. Daarnaast wordt de financiële positie van Waalre geduid met behulp van 5 verplichte financiële kengetallen.

- Paragraaf C. Onderhoud kapitaalgoederen gaat in op het beleid en benodigde middelen voor onderhoud van o.a. wegen, riolering, openbaar groen en gebouwen.
- Paragraaf D. Financiering geeft inzicht in de kaders voor de financiering van de activiteiten van de gemeente. Er wordt onder andere ingegaan op Waalres rentelasten, het renteresultaat, de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend en de eventuele investeringsbehoefte.
- Paragraaf E. Bedrijfsvoering geeft de stand van zaken en ambities weer op het gebied van huisvesting, personeel en organisatie, communicatie, financiën en control en andere bedrijfsvoerings- en dienstverleningsaspecten.
- Paragraaf F. Verbonden partijen maakt inzichtelijk in welke partijen Waalre een bestuurlijk en/of een financieel belang heeft, wat het doel hiervan is, wat de financiële positie is van de partijen waar Waalre een belang in heeft, welk risico Waalre loopt en hoe dit risico is afgedekt.
- Paragraaf G. Grondbeleid geeft inzicht in de actuele stand van zaken van het grondbeleid en de grondexploitaties.
- Paragraaf H. Horizontale verantwoording komen de ontwikkelingen aan bod op het gebied van horizontale verantwoording en interbestuurlijk toezicht.
- Paragraaf I geeft inzicht in de raming van baten en lasten voor gemeenteraad, raadsgriffie, accountantsdiensten en de rekenkamercommissie.
- Tot slot gaat paragraaf J in op de Wet Open Overheid (WOO). In deze paragraaf gaan we in op de doelen die we hebben gesteld ten aanzien van de WOO in 2025.

Financiële begroting

In de financiële begroting nemen we de bij de Kadernota 2025 vastgestelde uitgangspunten op. Daarnaast staat hier een samenvatting van de baten en lasten per programma, presenteren we een overzicht van de incidentele baten en lasten per programma en een overzicht van de reserves en voorzieningen.

Bijlagen

In de bijlagen bij deze begroting is een overzicht van bezuinigingsopties voor deze meerjarenbegroting 2025-2028 opgenomen en zijn de kerngegevens van de Gemeente Waalre toegevoegd. Het overzicht van de bezuinigingsopties is opgenomen om u als raad inzicht te geven in de overwegingen en maatschappelijke consequenties van de maatregelen.

